

Asia: VN/14432/2025

Valtioneuvoston asetus turkiseläinten hyvinvoinnista

Kohta 1

1 § Soveltamisala

-

Kohta 2

2 § Määritelmät

-

Kohta 3

3 § Turkiseläimen käsittely ja hoito

-

Kohta 4

4 § Turkiseläinten ryhmäkasvatus ja sosiaaliset suhteet

-

Kohta 5

5 § Eläimen tuotantokykyyn vaikuttaminen

-

Kohta 6

6 § Ruokinta ja juotto

-

Kohta 7

7 § Eläimen hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastaminen

-

Kohta 8

8 § Eläinjalostus

-

Kohta 9

9 § Turkistilan yleiset vaatimukset

-

Kohta 10

10 § Turkistilan aitaaminen ja karkuun päässeiden eläinten pyydystäminen

-

Kohta 11

11 § Eläinsuojan olosuhteet

-

Kohta 12

12 § Pitopaikan yleiset vaatimukset

-

Kohta 13

13 § Pitopaikan varusteet ja virikkeet

-

Kohta 14

14 § Voimaantulo

-

Kohta 15

15 § Siirtymäsäännökset

-

Kohta 16

Liite 1 Minkki, hilleri ja soopeli

-

Kohta 17

Liite 2 Kettu

-

Kohta 18

Liite 3 Supikoira

-

Voitte jättää lausuntonne myös tähän

Lausunto

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 22.5.2025, VN/14432/2025

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi turkiseläinten hyvinvoinnista

Suomen perustuslain (731/1999) 107 §:n mukaan asetus ei saa olla ristiriidassa lain kanssa, eikä sitä saa soveltaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Nyt lausunnolla oleva luonnos valtioneuvoston asetukseksi turkiseläinten hyvinvoinnista on monin tavoin ristiriidassa 1.1.2024 voimaan tulleen eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023, jäljempänä hyvinvointilaki) kanssa. Ministeriöllä ei ole harkintavaltaa ylittää sille säädettyä asetuksenantovaltuutta. Asetuksella ei myöskään voida rajoittaa laissa säädettyjä velvoitteita eikä säätää vastoin lain tarkoitusta.

Asetusluonnoksen lähtökohta on ristiriidassa hyvinvointilain tarkoituksen kanssa, joka on eläinten hyvinvoinnin ja suojelun edistäminen sekä eläinten hyvä kohtelu. Myös tarpeettoman kivun tai kärsimyksen aiheuttaminen eläimelle on laissa yksiselitteisesti kiellettyä. Asetusluonnoksessa ei toteudu esimerkiksi hyvinvointilain 20 §:ssä säädetty eläinten hoidon yleiset vaatimukset, joiden mukaan eläimiä on hoidettava niin, että niillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimukseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan. Vastaavasti hyvinvointilain 37 §:ssä säädetään eläinten pysyvän pitopaikan yleisistä vaatimuksista. Sen mukaan pitopaikan tulee olla riittävän tilava ja sopia eläimen olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen. Tällaisina mainitaan esimerkiksi liikkuminen, ravinnon etsiminen ja ympäristön tutkiminen. Edellä mainittuja eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi säädettyjä vaatimuksia ei ole mahdollista noudattaa pitämällä turkiseläimiä pienissä häkeissä. Asetusluonnos on siten vastoin hyvinvointilain sääntelyä.

Asetusluonnoksessa on myös kohtia, joissa säädetään siitä, miten olisi hyvä toimia, sen sijaan, että säädettäisiin velvoittavasti, miten on toimittava. Jos eläinten hyvinvoinnin minimivaatimuksia koskeva sääntely ei ole velvoittavaa, tavoite eläinten suojelusta ja hyvinvoinnin edistämisestä jää toteutumatta. Esimerkiksi asetusluonnoksen 6 §:ssä todetaan, että siitoseläimen lihomista on vältettävä ja että laihdutustilanteessa rehun tulee sisältää riittävästi olennaisia ravintoaineita ja se on annettava tavalla, joka estää liian nopean syömisen. Luonnokseen liittyvässä muistiossa todetaan: ”Ennen syksyllä tapahtuvaa nahkontaa eläinten kokoa kasvatetaan runsaalla ruokinnalla, jolloin etenkin siniketut ovat alttiita ylipainon kertymiselle.” Tämä on myös ristiriidassa hyvinvointilain 21 §:n kanssa, jonka mukaan eläimen tulee saada ravintoa energiatarpeensa tyydyttämiseksi, mutta sitä ei saa ruokkia liikaa haitallisen ylipainon kertymisen vuoksi. Eläimen ravinnon tulee olla sen tarpeiden mukaista ja sen tulee antaa eläimelle kylläisyyden tunne (HE 186/2022 vp, s. 112). Muistiossa kuvattu eläimen tarkoituksellinen lihottaminen on vastoin hyvinvointilain sääntelyä.

Jalostuksen osalta asetusluonnoksessa säädetään, että sellaisten eläinten, jotka ovat pelokkaita tai aggressiivisia tai jolla on terveyteen ja hyvinvointiin haitallisesti vaikuttavia ominaisuuksia, käyttämistä jalostukseen on vältettävä. Lisäksi asetusluonnoksessa kielletään käyttämästä jalostukseen eläimiä, joilla on merkittäviä terveyteen ja hyvinvointiin haitallisesti vaikuttavia ominaisuuksia. Hyvinvointilain 25.2 §:n 1 kohdassa säädetään, ettei jalostukseen saa käyttää eläimiä, jotka todennäköisesti aiheuttaisivat jälkeläisille sellaisia sairauksia tai ominaisuuksia, joista aiheutuu merkittävää haittaa. Lain esitöiden mukaan merkittävää haittaa voivat aiheuttavat esimerkiksi pelokkuus ja aggressiivisuus (HE 186/2022 vp, s. 118). Tältä osin ehdotettu sääntely on sisäisessä ristiriidassa. Asetuksella ei myöskään voida kumota hyvinvointilailla säädettyä. Ylipäätään asetusluonnoksessa jää epäselväksi rajanveto vältettävän ja kielletyn jalostuksen välillä.

Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) juuri julkaiseman tieteellisen raportin (Welfare of American mink, red and Arctic foxes, raccoon dog and chinchilla kept for fur production) johtopäätöksissä todetaan, että eläinten kasvattaminen verkkopohjaisissa häkeissä turkistuotantoa varten on vastoin eläinten hyvinvoinnin ylläpitämistä. Raportin mukaan eläinten hyvinvointia ei voida parantaa nykyisessä kasvatusmuodossa. Sääntelyssä ei tule sivuuttaa tieteellistä tutkimustietoa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että asetusluonnos on ristiriidassa voimassa olevan hyvinvointilain kanssa, eikä se täytä perustuslain edellyttämää säädöshierarkian vaatimusta. Lisäksi sääntely sivuuttaa eläinten hyvinvointiin liittyvän tieteellisen tiedon.

